II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 774/2010,

2. september 2010,

millega kehtestatakse põhivõrguettevõtjate omavahelise hüvitamise ja ülekandetasusid käsitleva ühise regulatiivse lähenemisviisi suunised

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1228/2003, milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriüleses elektrikaubanduses, [1] eriti selle artikli 8 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

(1) Määruses (EÜ) nr 1228/2003 on sätestatud põhivõrguettevõtjate-vaheline hüvitamismehhanism. Vastavalt kõnealusele määrusele peab komisjon kehtestama suunised, milles on täpsustatud põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi puhul kohaldatav menetlus ja meetodid ning asjakohased eeskirjad, mille eesmärk on järk-järgult ühtlustada põhimõtteid, mille kohaselt kehtestatakse tasud vastavalt liikmesriikide tariifisüsteemidele.

(2) Alates sellest, kui esimest korda tunnistati vajadust põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi järele, on saadud väärtuslikke kogemusi, eelkõige tänu põhivõrguettevõtjate loodud vabatahtlikele mehhanismidele. Põhivõrguettevõtjatel on aga üha raskem jõuda kokkuleppele selliste vabatahtlike mehhanismide suhtes.

(3) Põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi kehtestamise siduvad suunised peaksid looma püsiva aluse kõnealuse mehhanismi toimimiseks ning põhivõrguettevõtjatele piiriüleste elektrivoogude ülekandmisest tulenevate kulude õiglaseks hüvitamiseks.

(4) Selliste kolmandate riikide või territooriumide põhivõrguettevõtjatele, kes on sõlminud Euroopa Liiduga lepingud, mille kohaselt nad on vastu võtnud elektrivaldkonnas kehtivad ELi õigusaktid ja kohaldavad neid, tuleks anda õigus osaleda põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis liikmesriikide põhivõrguettevõtjatega võrdsetel alustel.

(5) Selliste kolmandate riikide põhivõrguettevõtjatel, kes ei ole sõlminud Euroopa Liiduga lepinguid elektrivaldkonnas kehtivate ELi õigusaktide vastuvõtmise ja kohaldamise kohta, tuleks lubada sõlmida liikmesriikide põhivõrguettevõtjatega mitmepoolsed lepingud, mis võimaldavad hüvitada kõigile pooltele õiglaselt ja võrdsetel alustel kulud, mis tulenevad piiriüleste elektrivoogude ülekandmisest.

(6) Põhivõrguettevõtjad peaksid saama hüvitist piiriüleste elektrivoogude ülekandmise tõttu tekkinud energiakao eest. Sellise hüvitise arvutamiseks tuleks hinnata, milline oleks olnud kadu elektritransiidi puudumise korral.

(7) Tuleks luua fond selliste kulude hüvitamiseks, mida põhivõrguettevõtjad kannavad seoses piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemisega. Fondi väärtuse kindlaksmääramiseks tuleks kogu ELis hinnata piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemisest tulenevaid pikaajalisi keskmisi lisakulusid.

(8) Kolmandate riikide põhivõrguettevõtjad peaksid kandma ELi põhivõrgu kasutamise eest liikmesriikide põhivõrguettevõtjatega ühesuguseid kulusid.

(9) Elektritootjate poolt põhivõrgule juurdepääsu eest makstavate tasude erinevused ei tohiks kahjustada siseturgu.

[1] ELT L 176, 15.7.2003, lk 1.

Seepärast tuleks liikmesriikides hoida võrgule juurdepääsu keskmised tasud sellises vahemikus, mis aitab tagada ühtlustamise kasu.

(10) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas määruse (EÜ) nr 1228/2003 artikli 13 alusel loodud komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Põhivõrguettevõtjatele hüvitatakse lisa A osas sätestatud suuniste alusel kulud, mis tekivad piiriüleste elektrivoogude ülekandmisel kõnealustele ettevõtjatele kuuluvate võrkude kaudu.

Artikkel 2

Põhivõrguettevõtjate kohaldatavad tasud põhivõrgule juurdepääsu eest on kooskõlas lisa B osas sätestatud suunistega.

Artikkel 3

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus kehtib kuni 2. märtsini 2011.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 2. september 2010

Komisjoni nimel

president

José Manuel BARROSO

LISA

A OSA

PÕHIVÕRGUETTEVÕTJATE-VAHELISE HÜVITAMISMEHHANISMI LOOMISE SUUNISED

1. **Üldsätted**

1.1. Põhivõrguettevõtjate-vaheline hüvitamismehhanism võimaldab hüvitada kulud, mis tulenevad piiriüleste elektrivoogude ülekandmisest, sh ühendatud võrgule piiriülese juurdepääsu võimaldamisest.

1.2. Põhivõrguettevõtjad loovad põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi fondi selliste kulude hüvitamiseks, mida põhivõrguettevõtjad kannavad seoses piiriüleste elektrivoogude ülekandmisega.

Põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi fondi kaudu hüvitatakse:

1) riigisisestes põhivõrkudes piiriüleste elektrivoogude ülekandmise tõttu tekkinud energiakaost tulenevad kulud; ning

2) piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemise kulud.

1.3. Põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi fondi sissemaksed arvutatakse vastavalt punktile 6.

Põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi fondi väljamaksed arvutatakse vastavalt punktidele 4 ja 5.

Põhivõrguettevõtjad vastutavad põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi fondi kõigi maksete kogumise ja väljamaksmise korra kehtestamise eest ning maksete ajakava kindlaksmääramise eest. Kõik sisse- ja väljamaksed tehakse võimalikult kiiresti ja hiljemalt kuue kuu jooksul alates selle ajavahemiku lõpust, mida need hõlmavad.

1.4. Elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste töörühm (ERGEG), mis loodi komisjoni otsusega 2003/796/EÜ, ([1]) esitab komisjonile igal aastal aruande põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi rakendamise ja kõnealuse mehhanismi fondi juhtimise kohta.

Selleks teevad põhivõrguettevõtjad koostööd elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste töörühmaga ning esitavad kõnealusele töörühmale ja komisjonile kogu selleks vajaliku teabe.

1.5. Elektritransiiti arvutatakse tavaliselt üks kord tunnis; selleks kasutatakse riigisiseste põhivõrkude vaheliste ühenduste kaudu imporditud või eksporditud elektri absoluutkogust, olenevalt sellest, kumb neist on väiksem.

Elektritransiidi arvutamiseks vähendatakse iga riigisiseste põhivõrkude vahelise ühenduse kaudu imporditud ja eksporditud elektri kogust võrdeliselt võimsuse osakaaluga, mis ei ole jaotatud vastavalt määruse (EÜ) nr 1228/2003 lisa punktis 2 sätestatud suunistele ülekoormuse juhtimise kohta.

Olenemata käesoleva punkti teises lõigus sätestatust võetakse elektritransiidi arvutamisel arvesse importi ja eksporti läbi võrguühenduste kolmandate riikidega, kelle suhtes kohaldatakse punkti 7.1 sätteid.

1.6. Lisa käesoleva osa kohaldamisel on elektri netovoog teatavast riigisisesest põhivõrgust sellistesse riikidesse eksporditava elektri ja samasse põhivõrku sellistest riikidest imporditava elektri kogumahu vahe absoluutväärtus, mille põhivõrguettevõtjad osalevad põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis.

([1]) ELT L 296, 14.11.2003, lk 34.

Põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi nende osaliste puhul, kellel on ühine piir vähemalt ühe kolmanda riigiga, kelle suhtes kohaldatakse punkti 7.1 sätteid, tehakse elektri netovoo arvutamisel järgmised kohandused:

1) kui elektri ekspordi kogumaht riikidesse, mille põhivõrguettevõtjad osalevad põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis, ületab riikidest, mille põhivõrguettevõtjad osalevad põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis, imporditava elektri kogumahu, vähendatakse netovoogu järgmistest näitajatest väiksema võrra:

   a) kõnealustest kolmandatest riikidest pärinev netoimpordi voog; või

   b) riikidesse, kus asjaomane põhivõrguettevõtja osaleb põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis, suunatud netoekspordi voog;

2) kui elektri impordi kogumaht riikidest, mille põhivõrguettevõtjad osalevad põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis, ületab riikidesse, mille põhivõrguettevõtjad osalevad põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis, eksporditava elektri kogumahu, vähendatakse netovoogu järgmistest näitajatest väiksema võrra:

   a) kõnealustesse kolmandatesse riikidesse suunatud netoekspordi voog; või

   b) riikidest, kus asjaomane põhivõrguettevõtja osaleb põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis, pärinev netoimpordi voog.

1.7. Käesoleva lisa kohaldamisel on koormus sellise elektri üldkogus, mis suundub riigisisesest põhivõrgust sellega ühendatud jaotussüsteemidesse, põhivõrguga ühinenud lõpptootjateni ja elektritootjateni elektri tootmisel tarbimiseks.

2. **Põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis osalemine**

2.1. Kõik reguleerivad asutused tagavad, et nende pädevusalasse kuuluvad põhivõrguettevõtjad osalevad põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis ning et põhivõrguettevõtjate kohaldatavad võrkudele juurdepääsu tasud ei sisalda lisatasusid piiriüleste elektrivoogude ülekandmise eest.

2.2. Põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis on õigus osaleda kolmandate riikide põhivõrguettevõtjatel, kes on sõlminud Euroopa Liiduga lepingud, mille kohaselt nad on vastu võtnud elektrivaldkonnas kehtivad ELi õigusaktid ja kohaldavad neid.

Eelkõige on põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis õigus osaleda sellistel territooriumidel tegutsevatel põhivõrguettevõtjatel, millele on osutatud energiaühenduse lepingu ([1]) artiklis 9.

Kõiki põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis osalevaid kolmandate riikide põhivõrguettevõtjaid koheldakse liikmesriikide põhivõrguettevõtjatega võrdsetel alustel.

3. **Mitmepoolsed lepingud**

3.1. Põhivõrguettevõtjad võivad sõlmida piiriüleste elektrivoogude ülekandmisest tulenevate kulude hüvitamist käsitlevad mitmepoolsed lepingud põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis osalevate põhivõrguettevõtjate ning selliste kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate vahel, kes ei ole sõlminud Euroopa Liiduga lepinguid elektrivaldkonnas kehtivate ELi õigusaktide vastuvõtmise ja kohaldamise kohta, kui osutatud põhivõrguettevõtjad kirjutasid 16. detsembril 2009 alla põhivõrguettevõtjate vabatahtlikule lepingule põhivõrguettevõtjate omavahelise hüvitamise kohta.

3.2. Selliste mitmepoolsete lepingute eesmärk on tagada kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate ja põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis osalevate riikide põhivõrguettevõtjate võrdne kohtlemine.

3.3. Vajaduse korral võib sellistes mitmepoolsetes lepingutes soovitada piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemise eest makstava, punkti 5 kohaselt kindlaksmääratud koguhüvitise asjakohast kohandamist. Komisjon peab kõik sellised kohandamised heaks kiitma.

3.4. Kolmandate riikide põhivõrguettevõtjatele ei tehta soodustusi võrreldes põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis osalevate põhivõrguettevõtjatega.

([1]) ELT L 198, 20.7.2006, lk 18.

3.5. Kõik sellised mitmepoolsed lepingud esitatakse komisjonile, kes esitab oma arvamuse selle kohta, kas mitmepoolsete lepingute jätkamisega edendatakse elektri siseturu väljakujundamist ja toimimist ning piiriülest kauplemist. Komisjon käsitleb oma arvamuses eelkõige järgmist:

1) kas asjaomane leping on seotud üksnes põhivõrguettevõtjate omavahelise hüvitamisega piiriüleste elektrivoogude ülekandmisest tulenevate kulude eest;

2) kas punktide 3.2 ja 3.4 nõuded on täidetud.

3.6. Komisjon peab punktis 3.5 osutatud arvamuse koostamisel nõu kõigi liikmesriikidega ja võtab eelkõige arvesse nende liikmesriikide seisukohti, kellel on ühine piir asjakohase kolmanda riigiga.

4. **Energiakao hüvitamine**

4.1. Riigisisestes põhivõrkudes piiriüleste elektrivoogude ülekandmise tõttu tekkinud energiakao eest makstav hüvitis arvutatakse piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemisest tulenevate kulude eest makstavast hüvitisest eraldi.

4.2. Riigisiseses põhivõrgus tekkinud energiakao kindlaksmääramiseks arvutatakse välja erinevus järgmise vahel:

1) põhivõrgus asjakohasel ajavahemikul tekkinud tegelik energiakadu; ning

2) hinnanguline energiakadu, mis oleks tekkinud põhivõrgus asjakohasel ajavahemikul, kui elektritransiiti ei oleks toimunud.

4.3. Põhivõrguettevõtjad vastutavad punktis 4.2 osutatud arvutamise eest ja avaldavad oma arvutuse ja arvutusmeetodi sobivas vormis. Kõnealuse arvutuse võib teha asjakohase ajavahemiku eri ajahetki käsitlevate hinnanguliste andmete põhjal.

4.4. Riigisiseses põhivõrgus piiriüleste elektrivoogude ülekandmise tõttu tekkinud energiakao arvutamiseks kasutatakse sama alust kui see, mille asjaomane reguleeriv asutus on heaks kiitnud kogu riigisisestes põhivõrkudes tekkinud energiakao arvutamiseks. Elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste töörühm kontrollib kadude riigi tasemel hindamise kriteeriume, pöörates erilist tähelepanu sellele, et kaod oleksid arvutatud õiglasel ja mittediskrimineerival viisil.

Juhul kui asjakohane reguleeriv asutus ei ole heaks kiitnud põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi kohaldamise ajavahemikul tekkinud energiakao arvutamise alust, määratakse kõnealuse mehhanismi jaoks energiakadu kindlaks selliste hinnangute põhjal, mille on läbi vaadanud kõik põhivõrguettevõtjad.

5. **Piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemise hüvitamine**

5.1. Piiriülese infrastruktuuriga seotud iga-aastane hüvitussumma jaotatakse riigisiseste põhivõrkude eest vastutavate põhivõrguettevõtjate vahel, et hüvitada piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemisest tulenevad kulud.

5.2. Kõnealune piiriülese infrastruktuuriga seotud iga-aastane hüvitussumma jaotatakse riigisiseste põhivõrkude eest vastutavate põhivõrguettevõtjate vahel võrdeliselt järgmiste teguritega:

1) transiiditegur, st asjaomases riigisiseses põhivõrgus toimunud transiidi osakaal kõigis riigisisestes põhivõrkudes toimunud kogutransiidis;

2) koormustegur, st elektritransiidi ruudu osakaal asjaomase riigisisese põhivõrgu koormuse ja kõnealuses põhivõrgus toimunud transiidi summas võrreldes elektritransiidi ruudu osakaaluga kõikide siseriiklike põhivõrkude koormuse ja nendes võrkudes toimunud transiidi summas.

Transiiditegurile antakse kaal 75 % ja koormustegurile kaal 25 %.

5.3. Iga-aastane piiriülese infrastruktuuri hüvitussumma on 100 000 000 eurot.

6. **Sissemaksed põhivõrguettevõtjate-vahelise hüvitamismehhanismi fondi**

6.1. Põhivõrguettevõtja teeb sissemakseid põhivõrguettevõtjate-vahelisse hüvitamismehhanismi fondi võrdeliselt tema riigisisesesse põhivõrku suunduva ja sellest väljuva elektri netovoogude absoluutväärtuse summa osakaaluga kõikidesse riigisisestesse põhivõrkudesse suunduva ja neist väljuva elektri netovoogude absoluutväärtusest.

7. **Põhivõrgu kasutustasu kolmandatest riikidest imporditud ja neisse eksporditud elektri puhul**

7.1. Kogu kolmandatest riikidest kavakohaselt imporditud ja neisse kavakohaselt eksporditud elektri puhul makstakse põhivõrgu kasutustasu, kui:

1) asjaomane riik ei ole sõlminud Euroopa Liiduga lepingut elektrivaldkonnas kehtivate ELi õigusaktide vastuvõtmise ja kohaldamise kohta; või

2) põhivõrguettevõtja, kes vastutab selle võrgu eest, kust elektrit imporditakse või kuhu elektrit eksporditakse, ei ole sõlminud punktis 3 osutatud mitmepoolset lepingut.

Kõnealust tasu väljendatakse eurodes megavatt-tunni kohta.

7.2. Kõik põhivõrguettevõtjate-vahelises hüvitamismehhanismis osalejad võtavad põhivõrgu kasutustasu elektri kavakohase importimise ja eksportimise eest asjaomase riigisisese põhivõrgu ning asjaomase kolmanda riigi põhivõrgu vahel.

7.3. Põhivõrgu iga-aastase kasutustasu arvutavad eelnevalt välja põhivõrguettevõtjad. Tasu suurus vastab sellisele hinnangulisele sissemaksele megavatt-tunni kohta, mille osalejariikide põhivõrguettevõtjad teevad põhivõrguettevõtjate-vahelisse hüvitamismehhanismi fondi asjakohase aasta prognoositud piiriüleste elektrivoogude põhjal.

B OSA

ÜLEKANDETASUSID KÄSITLEVA ÜHISE REGULATIIVSE LÄHENEMISVIISI SUUNISED

1. Iga liikmesriigi tootjate makstavad aastased keskmised ülekandetasud jäävad punktis 3 sätestatud vahemikku.

2. Tootjate makstavad aastased keskmised ülekandetasud vastavad tootjate poolt aastas makstavate ülekandetasude kogusummale, mis on jagatud tootjate poolt aastas liikmesriigi põhivõrku sisestatud mõõdetud koguenergiaga.

Punktis 3 esitatud arvutuse puhul jäetakse aastaste ülekandetasude arvutamisel välja järgmine:

1) tasud, mida tootjad maksavad süsteemiga ühinemiseks või võrguühenduse ajakohastamiseks vajaliku materiaalse vara eest;

2) tasud, mida tootjad maksavad abiteenuste eest;

3) konkreetsed tasud, mida tootjad maksavad seoses võrgukaoga.

3. Tootjate makstavad aastased keskmised ülekandetasud on vahemikus 0–0,5 eurot/MWh, välja arvatud Taanis, Rootsis, Soomes, Rumeenias, Iirimaal, Suurbritannias ja Põhja-Iirimaal.

Taanis, Rootsis ja Soomes on tootjate makstavad aastased keskmised ülekandetasud vahemikus 0–1,2 eurot/MWh.

Iirimaal, Suurbritannias ja Põhja-Iirimaal on tootjate makstavad aastased keskmised ülekandetasud vahemikus 0–2,5 eurot/MWh ja Rumeenias on asjaomased tasud vahemikus 0–2,0 eurot/MWh.